

REVISTA NOVA

Any I. - N.º 10

Barcelona, 13 de Juny de 1914

20 cèntims

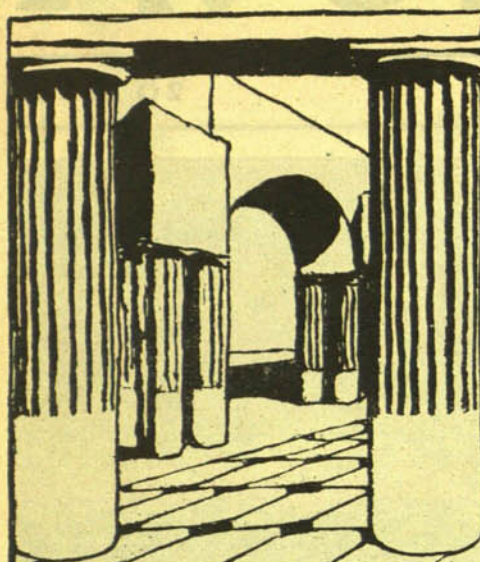
RETRAT DE LA SENYORA A. PONS, per Ricard Canals

REDACCIÓ: CLARÍS, 99.

ADMINISTRACIÓ: PORTAFERRISA, 17 (LIBRERIA)

NO'S TORNEN ELS ORIGINALS :: LA RESPONSABILITAT DELS MATRIXOS A CÀRREC DE L'AUTOR

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ (CATALUNYA. 12 PTES. ANY
RESTO D'ESPANYA . . . 15 » »
ESTRANGER. 20 » »
Número solt, 20 cèntims.

E. ESCOFFET y Cia Senc

RONDA DE SANT PERE 8 BARCELONA

MOZAICS PAVIMENTS UNITAS

HISTORIETA MUDA. — I.

DIABÉTICOS
— CURA INFALIBLE CON EL —
OPALCHI-NOVELLAS
EXIGIR EL LEGÍTIMO PREPARADO — FARMACIA DEL AUTOR
77, RAMBLA DE CATALUNYA, SEGALÀ, ALSINA, & C.

Litinoide
la millor aigua de taula
c'ets ampolles Demanar mostres
10 A. Serra Pelayo 9

CHOCOLATE TUPINAMBA ES EL MEJOR

BELLESA MODERNE

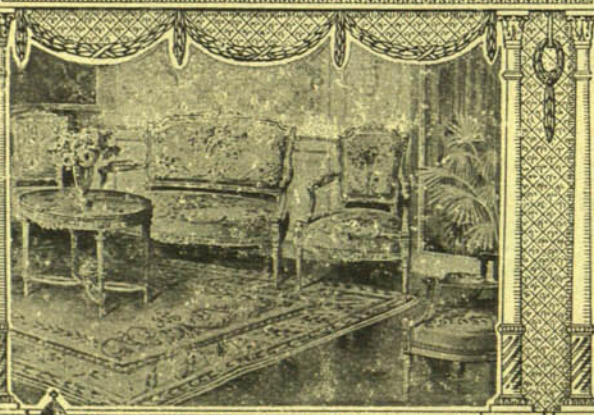
ARRUGUES: TAQUES i CICA-
TRIUS: ERUPCIÓNS i MA-
LALTIES DE LA PELL:
DEL MOIXI: CAIGU-
DA DEL CABELL:
OBESITAT: MA-
SSATJE: MA-
NICURA
ETC.

RBLA DEL
CENTRE 7
PRL.

Ma FOTOGRAFIA
D'ART
ROSSELLÓ 277

Ebanisteria *Juan Puigdemongolas*

Muebles Artísticos y Decoración
— Restauración de Muebles antiguos —
Especialidad en arquetas, reproducciones de
ejemplares antiguos y modelos originales
modernos, retablos, oratorios, etc., etc.
Nueva San Francisco, 3.-Barcelona

Palmar
ANTIGUITATS
MOBLES
CUADROS
PORTA
FERRI
CA.
18

PASEO DE GRACIA

VALENTI HERNANDEZ
JOYEROS BARCELONA

UN EPISODI DEL MEU PAS PEL MINISTERI DE JUSTICIA

PER R. GOMIS

O desempenyava aleshores la cartera de Justícia del Ministeri del general Gutiérrez La-fouchée, a les illes Mangarewa. L'oposició bullia en aquella època contra'l Gabinet perquèls aconeximents li havien donat un aspecte reaccionari. La revolució i tot era de tème, sinó trobàvem un truc qualsevolga que ens tornés les simpaties.

La Providència ens socorregué.

Feia una calor asfixianta.

—Troc... troc... troc.

Un visitant europeu que demanava audiència.

—Déu lo guard...

—Déu lo guard...

—Prengui assiento.—No, mercès.—No fassi compliments, etz., etz.

Al cap d'una mitja hora o tres quarts escassos, ja el meu visitant havia entrat en matèria.

Me parlava de com els sistemes de govern tendien a sortir de la rigidesa i despotisme; com fins els reclusos per delictes comuns havien lograt unes reformes penitenciàries que endolcien el llur cautiveri, de com no n'hi havia prou d'haver concedit el camp de sports, la camisa de força elàstica, les vacances d'estiu i el menjar a la carta; que calia atendre més amorosament an aqueixos desgraciats, els més desventurats dels humans.

Poc se fa pel qui compleix condemna, seguia el meu loquaç interlocutor, però menys se fa pel condemnat a mort. El criminal reclòs pot usar de tots els beneficis de l'higiene moderna, mentres que'l condemnat a mort se'l té en el més barbre dels oblits. Jo he vist aquest mateix matí tallar el coll a un condemnat sense que abans s'havés desinfectat el tallant de la guillotina. ¿Comprèn el senyor Ministre les complicacions que pot portar en l'organisme la cruenta operació per medi d'un instrumental mal netejat o sense desinfectar? ¿Sab el senyor Ministre que'l contagi per medi de l'acer és ràpid i fulminant en certs cassos? Imaginis que l'ajusticiat anterior fós un home viu com la tinya... ¿lo que podria succeir!

Jo he inventat aquesta pasta i aquesta aigua antisèptica per a l'acer i estic disposat a fer-ne experiments davant de S. E. I. etz., etz.

Me va semblar molt acceptable el prodigiós invent, i a l'ensendemà ja trucava a càl senyor Blt. G., l'inventor, per anar a experimentar el seu antisèptic.

—Déu lo guard...

—Déu lo guard...

—Assentis.—No, mercès.—Com vostè vulgui, etz.

Al cap de mitja hora o tres quarts escassos, ja entràvem en matèria.

El meu inventor me digué que havia preparat una destrai infectada de tifus i verola per a fer probes sobre uns conills d'Indies.

—¿Ah! això sí que no és possible. A les illes Mangarewa està prohibida la vivissecció i torment dels animals.

En aquell moment, per una rara casualitat, no hi havia a Mangarewa cap condemnat a mort. ¿Quina contrarietat!...

De repent me va semblar tenir una idea lluminosa. Operariem a un oncle meu molt ric, molt vell i sense família.

El senyor Blt. G., el meu inventor, ho trobà molt encertat.

Anarem, doncs, a càl meu oncle, i amb les precaucions que calen, li donàrem entenent de que's deixés fer l'experiment. L'oncle era bo com el pà, no tenia un no per a ningú: s'hi conformà.

El meu company tragué, doncs, la destrai infectada i al punt se posà a preparar l'antisèptic, el qual consistia en una mixtura a base d'alcohol. Demanà un plat soper, hi abocà la preparació, hi apuntà un misto encés i al punt s'inflamà com l'esperit de vi. En aqueix flam, el meu inventor hi aplicà el tall de la destrai; després l'untà amb una pasta especial que ell nomenava de Zoroastre. Desseguida, sense deixar refredar el metall anarem a trobar a l'oncle qui esperava en l'hamaca, a la nostra disposició.

Al primer cop de destrai saltà el cap del meu oncle estimat i un botó de la camisa. Després, per assegurar-nos, repetirem l'operació catorze vegades i esperàrem un hora per a convence'ns de que ni la verola ni'l tifus feien cap efecte.

Rès, ni'l més petit símptoma.

El Ministeri estava salvat. El respectable còs dels condemnats a mort podia comptar, d'aquella hora en endavant, amb els beneficis de l'antisèptic Zoroastre.

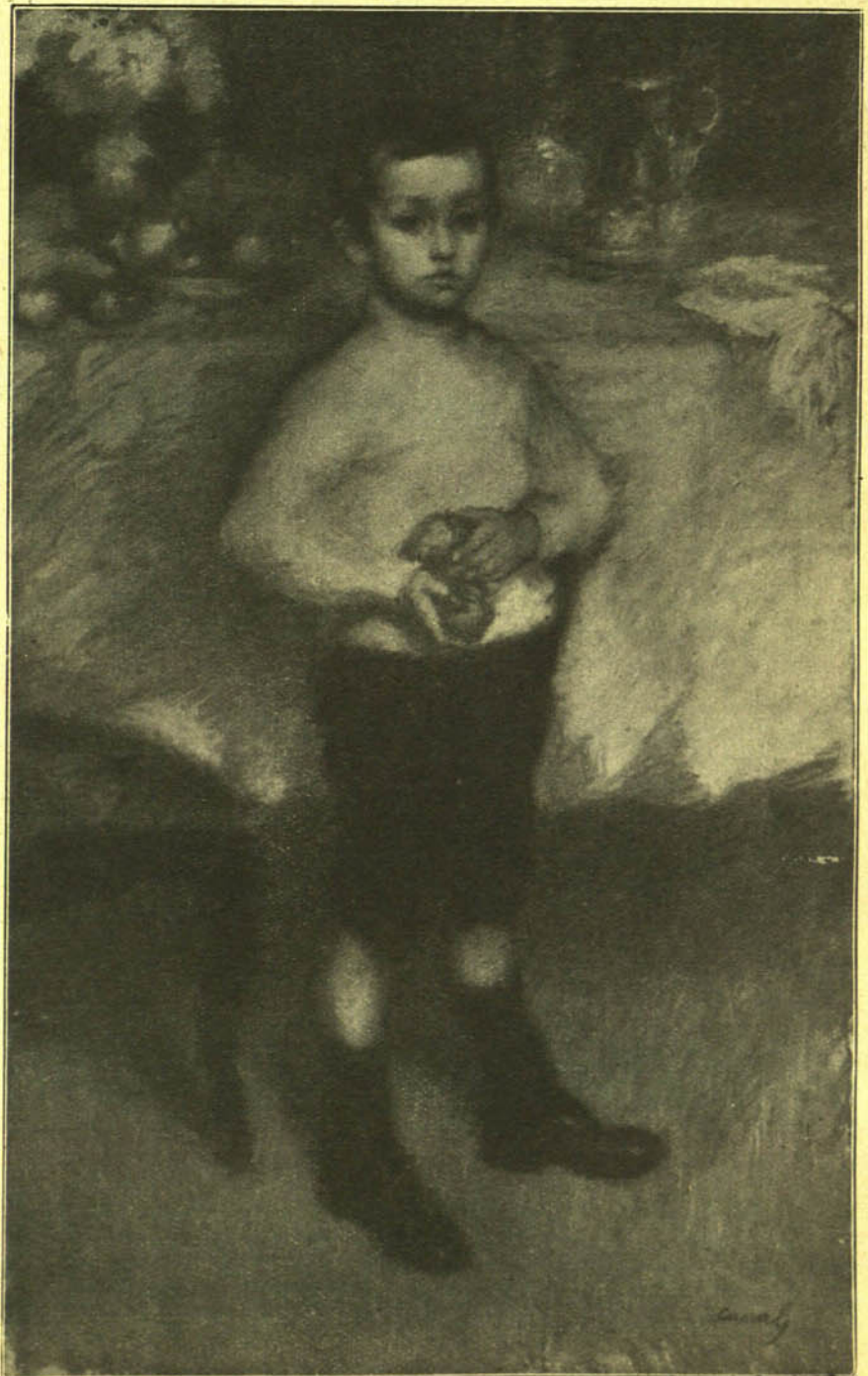
Vaig abraçar al nostre salvador.

Al tres dies, una societat per accions se fundava per a la explotació del antisèptic en tots els països de la terra. Als quinze dies ja començà a funcionar una colònia fabril, que alimentava una força de vint mil cavalls i ocupava a cinc mil obrers. Al cap de mig any sortien per a tots els països aon nostre invent estava patentat, cinc-centes tonelades diàries del nostre invent. Tot era prosperitat a les illes Mangarewa, i fins se parlava d'organitzar una Exposició Internacional d'Indústries Textils.

El primer desgraciat que devia experimentar l'antisèptic Zoroastre era un infelís que havia volgut sostenir no-res-menys que'l poder civil era superior a no se què diables s'empatollava... rès, un olla, un verdader olla que ja començava a fer prossèlits.

Les operacions d'asepsia s'efectuaren amb tota cura davant de la multitud. El condemnat abaixà'l cap, la guillotina caigué i el cap del pobre ximplet rodà dintre'l cove.

Aleshores ocorregué una cosa horrible. El cap començà a botar per dintre'l cove com si estés vivent, i en un dels bots, prenent esbran-

RETRAT D'UN FILL DE L'AUTOR, per Ricard Canals

RETRAT DE L'ESPOSA DEL PINTOR, per Ricard Canals

zida, anà a enganxar-se, com imantat, justament damunt de les espalles del ajusticiat.

¡Tot estava perdut! La primera prova que's feia ja no donava'l resultat esperat.

* * *

S'obrí expedient i s'averiguà que de bones a primeres la *Societat Per a La Exportació Del Antiséptic Zoroastre* (L. S. P. L. E. D. A. Z.) havia falsificat els ingredients: enlloc de la pasta Zoroastre hi posava *sindetikon*, un producte semblant però molt més barat, empleat per a enganxar porcelana i pisa, que rajava d'una mina de la comarca.

RICARD CANALS

PER FRANCESC PUJOLS

N Ricard Canals i el difunt Nonell, foren els primers pintors de Catalunya que en els temps que correm, van venir al món amb el dò sota les celles i al bell mig dels ulls, per a veure i distingir la veritable Bellesa de la falsa.

El món civilitzat, amb les seves ciutats i viles, a les que aquests dos joves pintors arribaven, y de les quals en Nonell ja n'ha marxat per a no tornar, acabava de passar lo que se'n diu una mala temporada, única en l'història coneguda, com sembla que s'ha comprovat perquè, per primera vegada a la vida, l'art desprovist de la Vera Bellesa havia dominat la situació i havia sigut l'art del dia.

Mai, abans del temps de que parlem, s'havia vist semblant separació, i l'element primordial estètic informava les obres d'art, fossin de l'escola que fossin, fins que les coses, seguint

el curs de la civilització, varen fer cap a un paratge en que l'element meravellós agafà un camí i les obres d'art, sense distinció d'escoles, n'agafaren un altre de diametralment oposat.

Per als que dediquem una part dels nostres estudis a escatir, a esbrinar, classificar i distingir els fenòmens estètics d'ara i de sempre, aquest fet era inusitat, no sols per ésser la primera vegada que's presentava descaradament, sinó pel mer fet de presentar-se.

Fetes les oportunes investigacions, les balances del nostre pensament es decantaven a creure que l'imperfeció de les arts i dels oficis era la causa de que tota obra humana conservés l'unió entre l'art i la Vera Bellesa, com sembla que ho vinga a demostrar la particularitat de que aquesta unió anava minvant paral·lelament a l'avenç de la civilització occidental, com si la mateixa causa de l'avenç privés el naixement de la Vera Bellesa, i, per consegüent, la civilització i la mort d'aquesta Bellesa fossin dos efectes d'una mateixa causa.

La mateixa història de la producció mecànica, en la que hi figuren a primera fila els telers i les premses d'imprimir, que desde'ls telers i les premses a mà fins a les que ara oim gemegar en les sales desmantelades de les impremtes, han assolit gran perfecció i avenç, en raó directa de les minves de l'element primordial estètic, diu ben clarament i corrobora que l'imperfeció dels medis era una garantia per a la conservació d'aquest element perdut en les produccions modernes i anyorat per tots els vers artistes, el qual no podia radicar únicament en el dibuix dels teixits ni en el de les lletres, perquè l'un i l'altre s'han reproduït purgats d'aital element, àdhuc de que en les obres antigues el trobem en el mateix teixit independentment del dibuix i en la mateixa col·locació de les lletres i de les ratlles impreses, que venen a ésser el teixit i el brodat dels pensaments donats a l'estampa i a la llum pública. Conegut, además, l'art de les selves en els nostres dies, entenent per selves tant les entrades salvatgines com els llogarets que encara no han entrat de plè a la civilització moderna i conegut també l'art dels nens, que encara no han fet la primera comunió, el decantament de les nostres creencies trobava un pes que l'acabava de decantar, perquè tant l'art de les selves com el dels nens, corroborava la causa suposada, i si aital suposició no feia el pes per a decantar del tot el nostre pensament a creure que l'imperfeció de les arts i els medis de produir-les eren la causa principal de que les obres d'art mantinguessin la flor de la Bellesa, no era pas perquè no sobrés i bastés per a explicar el fet en les arts del dibuix, pintura, escultura i arquitectura, sinó perquè en la música, que en aquest particular se troba en les mateixes condicions que les arts esmentades, no presentant-se, com no's presenta, desproveïda de l'element inicial estètic fins als temps relativament moderns, no bastava per a explicar de quina manera la causa suposada podia obrar en un art que en lo que té de melodia pura no depèn de les eines amb les quals el music l'escriu en el pentagrama, ni el cisell la desvasta en el marbre, ni el pinzell l'unta d'oli i colors, ni les mans de l'artista la pasten com un pa, ni els paletes i els manobres l'hi han de guarnir bastides, ni per a cantar-la han de posar pedra, maons, ciment ni morter, com tampoc els anys i els segles la pinten ni la despinten, perquè ni el sol la toca, ni el vent la mou, ni cruixeix com la fusta tallada, ni muda de color, ni es torça, ni es decanta com el coll del que la canta, ni com els campanars i les torres amb els anys, ni el temps hi té una servitut de pas com en les arts del dibuix, perquè la música fa niu sota la closca del cap, i així quan plou no's mulla.

Existeix, doncs, una concepció nucli artístic que no depèn de la composició externa o material de l'obra i radica merament en la pensa de l'autor, al qual nucli, com en el còs de la música, no hi pot influir la materialitat de la construcció, però que's presenta subjecta a les mateixes condicions que les obres influïdes per aital materialitat, en lo que respecta a unió entre l'art i la Vera Bellesa.

Suposar que aquesta unió se mantenia perquè en els temps passats els artistes estaven dotats d'un amor a la Vera Bellesa que ara no senten, no pot ésser de cap de les maneres, perquè aquí tenim els salvatgins d'avui al dia que, produint objectes

artístics plens del *quid divinum*, s'estimen més els productes de la fabricació moderna, pels quals donen tot lo que tenen, portats per l'admiració.

Endevinat, evidenciat i provat que l'imperfeció dels medis manté la flor de la bellesa en la producció mecànica i en les obres d'art dels salvatgins i dels nins, calia trobar una causa d'imperfeció de medis comparable a la de les màquines antigues que arribés a l'anel de la concepció o nucli artístic que neix i's cria sota els cabells, fa niu a la coronisa que corona la torre de l'inspiració i estén les ales i el vol pel pensament de l'home, que és més tendre i delicat que l'aire.

Aital màquina, plena de vida i salut i moguda amb força divina, és el cervell de l'home, susceptible de perfeccionament material, que des de l'imperfeció dels salvatgins i del dels nins fins a la perfecció del de l'home civilitzat, segueix el mateix procés que les altres màquines.

Tinguem present que l'experiencia demostra que aquesta perfecció cerebral, no sols no correspon a la sensació de l'essència de lo Bell, sinó que tampoc és proporcional a l'intel·ligència, perquè la major claretat intel·lectual no està en raó directa de la quantitat ni de la qualitat d'idees de que l'home

és susceptible, com ho demostra cada dia el fet d'existir cervells de gran claretat als quals no se'ls hi acut cap idea general ni transcendental; però tinguem també present, ja que hem parlat del valor dialèctic amb relació a la perfecció cerebral, que si en l'ordre estètic aquesta perfecció és contrària a la producció de l'essència estètica, en l'ordre dialèctic, no sols no és contrària, sinó que és favorable i ben favorable a l'essència dialèctica, perquè aquesta consisteix *nada menos* que en la possessió de la Veritat.

Finalment, tampoc hem d'oblidar, com hem dit fa un moment, que l'imperfeció cerebral s'estima més els articles de fabricació moderna que les seves propies produccions, com en el cas esmentat dels salvatgins, que deixen lo d'ells per lo que fabriquem nosaltres, lo qual també demostra que, estèticament, l'amor a la correcció de les obres d'art, no designa necessàriament superioritat cerebral.

¡Oh dies i hores plorats i plorades per les fonts de la montanya i pels vers aimadors de la Vera Bellesa, aquells dies i aquelles hores en que'ls artistes només havien de cercar els elements particulars i específics de la Bellesa, perquè l'element universal i genèric s'hi posava per sí sol, i ditxosos també aquells que en aquells temps tenien amor i passió per aquest principi i no havien de fer passos per a trobar-lo i el veien anar a les obres d'art com les mosques a la mel!

No ara, sinó ara, sempre i en tot temps, la Vera Bellesa ha tingut creixents i minvants com la lluna; minvant, quan la civilització ha florit sobre la terra, i granant com la Pasqua granada quan la civilització ha anat escassa; però com que comptat i debatut la civilització mai havia tret el lluc que ha tret avui, tampoc mai com avui els cervells i les màquines més polides i acabades havien produït tantes i tantes obres d'art desproveïdes de la Vera i Única.

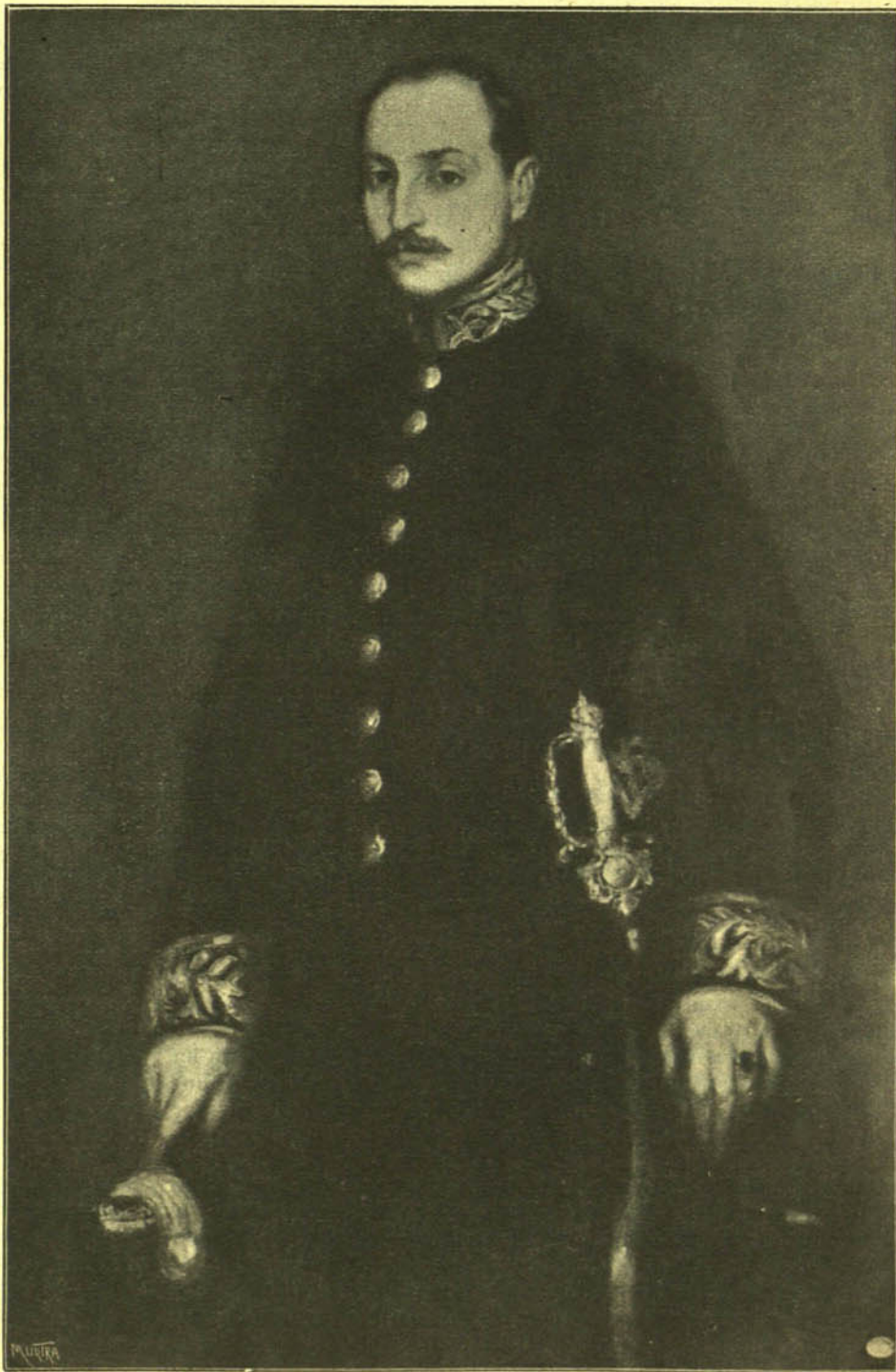
El cervell al servei de l'excels pintor Canals, com el cervell d'en Nonell, fet cendra en l'urna de les cendres, i com el cervell de tots els artistes i artistets del món civilitzat, al deixar els vestits curts de l'infantesa per a posar-se els vestits llargs de l'adolescència, i a l'obrir el trau per a posar-hi la flor de la joventut, produeixen obres de les quals els vers aimadors de la Vera i Única ne fugen espantats, ¡i quants i quants artistes catalans i no catalans fan la joventut i arriben a vells sense adonar-se de que aquest element fonamental que dona vida i salut a les obres no's cria en les que ells críen!

En Canals i en Nonell, que al cel sia, van

ésser els dos pintors que, com dèiem al començament d'aquest article, per un dò del cel van saber conèixer que les seves obres, com les dels artistes adoradors de la falsa Bellesa, careixien d'aquest element celestial i diví, i, guiats per l'estrella del Nort, van emprendre el camí per a trobar-lo.

No n'hi havia prou amb desdibuixar, perquè avui el que té més de quinze anys, encara que desdibuixi, dona un obra sense l'element desitjat per a en Canals i en Nonell, perquè encara que l'obra tingui l'incorrecció, que és garantia de Vera Bellesa, les ratlles que la componen n'estàn desprovistes com el producte d'una màquina moderna; de manera que la incorrecció és purament exterior i l'interior conté lo més fals de la Bellesa.

Calia arribar al capdevall de tot i tocar el cor de la visió, i en Canals tenia d'impregnar, no sols les visions, sinó les ratlles que la constituïen, ratlla per ratlla i pinzellada per pinzellada. No podia ésser que la Vera Bellesa brillés en l'exterior i en l'interior la falsa. El geni tendre de l'excels Canals no volia ésser una màquina moderna, ni una màquina antiga, ni una màquina moderna d'imitar la màquina antiga, però veia que les màquines antigues produïen quelcom més semblant a l'ele-

RETRAT DE D. E. LEFÈVRE, Cònsol de Bèlgica a Barcelona, per Ricard Canals

RETRAT DE LA SENYORA DE CANALS, per Ricard Canals

ment fonamental que ell cercava i que no pot ésser imitat per les màquines modernes.

En aquestes, va fugir espavordit de la seva patria, que és també la nostra, i seguint l'estrella del Nort, va anar a parar a França aon va veure que lluitant, sofrint i deixant-s'ho dir tot, els més grans pintors d'aquell país, havien dat a llur patria un art proveït de lo que ell cercava adelerat.

— Si tot fós fals — devia dir en Canals en aquells dies — podria pensar que era l'antiguitat lo que'm fa semblar que *cualquier tiempo pasado fue mejor*, però aquí a París, veig modern tant i més bo que lo antic. Sí, sí — devia repetir —, entre lo antic i lo bo modern, hi hà un element còsmic i aquest és el que busco.

El geni tendre den Canals parlava donant-se aire amb les ales i, al contrari d'un salvatge que per una futesa de fabricació moderna dona els seus tresors artístics, en Canals, per un brí d'aquells tresors hauria donat totes les futeses de la fabricació.

No n'hi havia prou amb veure i conèixer l'essència de la Bellesa, calia crearla, i si per un misteri l'havia vista, per un altre misteri la crearia, i com que no és el misteri lo que fa'l cas, sinó el resultat del misteri, no parlarem més, que prou hem dit, i entrarem a referir la mena de mèrits den Canals.

De totes les branques de l'arbre artístic, aquest artista ha triat l'elegància, que és la única branca que's blinca i fent que's blinqui sobre la tela untada d'oli, consegueix fer arribar fins a la punta de la branca la sava de les arrels que puja embaumada per l'olor de la terra i si vesteix les seves visions amb elegància també vesteix l'elegància amb colors adequats que's fonen en la frescor de la pinzellada com el sucre en l'aigua i no admet en les seves obres altre estil ni manera que'l que dona l'elegància.

Si tots els pintors catalans tenen per Nort i guia i estrella del Nort l'escola francesa menys l'Aregall, com ja ho vam dir al comentar la seva obra primerenca, en Ricard Canals és l'únic que's treu el barret davant de la gloriosa escola espanyola i la segueix en certa manera, però sense oblidar que la

França fou la seva patria celestial quan hi va trobar l'essència de lo Bell que debades cercava a Catalunya.

També és digne de consignar-se al parlar den Canals, el fet d'haver sigut el primer de veure que en l'obra dels seus compatricis no hi havia aquesta essència, perquè els pintors de l'última fornada que han nascut a la falda den Canals i den Nonell se les han mamades dolces, en comparació den Canals i del seu company, que no tenien ningú que'ls hi donés la mà per a portar-los a la font de la qual sentien el raig sense veure'n l'aigua.

En Canals, doncs, resumint, és el tipu representatiu de l'artista modern, que dotat d'un cervell productor d'obres correctes, com els productes de la màquina, coneix que la correcció ni és la Veritable Bellesa ni hi és compatible, i reacciona contra aital correcció per a trobar el principi fonamental estètic, que és el cas de tots els artistes d'ara que abandonant-se esdevenen màquines modernes, tant si són poetes, musics, pintors, escultors, arquitectes o dançaires.

El darrer artista català que va infantar la seva obra, com els artistes dels temps en que l'essència fonamental posava els ous al cap dels homes, fou el gran poeta Verdguer que, nascut al bell mig d'un esbart de poetes que no produïen ni un brí de la qualitat primària estètica i parien obres que han mort abans que'ls seus autors, va dar a Catalunya lo bo i millor del tresor poètic.

Al revés den Canals i del difunt Nonell, el celestial Verdguer, tenia per ideal l'art per l'art, sense pensar que al món fós l'element universal de la Bellesa, per lo qual com més avençaba o més treballava els seus treballs menys divins li sortien, acabant per produir obres tan desproveïdes del secret immortal com les dels poetes que'l voltaven i tan allunyades com les d'ells d'aquella regió de la qual en Verdguer ja'n tornava quan en Canals i en Nonell hi anaven.

Com si abans de decretar el naixement dels artistes catalans que havien de trobar el secret immortal forçant i domenyant la producció mecànica de llur cervell, la Naturallesa havés volgut donar una mostra de lo que era aquell secret que amb el temps seria buscat com l'agulla en un paller, va fer baixar del cel a Mossèn Cinto Verdguer, perquè hi digués l'última paraula i quan la va haver dit, parlant per boca del cel i aquest el va abandonar a les seves propies forces, el nostre poeta va cantar amb cants vestits amb la falsa Bellesa que fa fugir an en Canals i al seu company mort i enterrat, però de tant en tant, com si'l cel que l'enviava no l'havés abandonat del tot, entre'ls cants mortals del poeta, hi cruïeix la llenya del foc immortal amb que en Canals cou i abrusa les seves obres.

BARCELONA, COMTAT GRAN

OL, majestuós, sobre un fòndo immens de vellut grana, en un dels més grans i vistosos aparadors del Passeig de Gràcia, un test amb una hortensia, crida l'atenció de la multitud que s'hi renova continuament, compacta i admirada.

Es que no's tracta d'una planta qualsevol. Al peu del test, una tarja porta la següent inscripció: «Hortensia cultivada per D. Apeles Mestres.»

La sort dels barcelonins, emprò, no s'atura aquí. Nosaltres havem tingut ocasió d'admirar en un establiment de floricultura del carrer de Clarís un altra magnífica hortensia no cultivada per D. Apeles Mestres, i en un altre semblant establiment del carrer de Mallorca, una esplèndida hortensia cultivada per un amic de D. Apeles Mestres.

Poques són, al nostre entendre, les grans capitals que puguin exhibir, com Barcelona, hortensies així, tan superiors a les banals hortensies vulgaris.

Clàsic és allò que és sà; romàntic, allò que és malaltic.

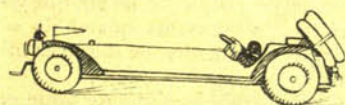
J. W. GOETHE

EXPOSICIÓ DE RETRATS ORIGINALS DEN RICARD CANALS

PER FRANCESC PUJOLS

INS avui els adoradors de la falsa Bellesa s'havien pensat que'ls nostres grans pintors no sabien arribar a la correcció idealista i realista, i ara han vist que si en Ricard Canals deixés de ser adorador de la Veritable Bellesa i volgués conresar la falsa, tots els artistes de Barcelona que s'emporten el favor del públic ignorant i tan cego com ells, davant de lo que immortalitza les obres, haurien de deixar de ser pintors perquè cap d'ells se pot comparar, ni de lluny ni d'aprop, amb en Canals. Si es vol idealitat en el dibuix o en el color, en Ricard Canals té idealitat a dojo, i si es vol realisme pur i exacte, ningú com en Canals per a copiar amb tots els seus detalls una figura. En la composició, el caràcter, la semblança i el favoriment, no hi ha cap pintor, per correcte i pulcre que siga, que arribi a la sola de la sabata del nostre Canals, que quan se tracta de donar al públic per la banda, passa la mà per la cara a tota la caterva d'artistes conresadors de la Bellesa fula.

Davant de les exigències del públic imbècil, estúpid i estult, calia fer aquest sacrifici per a demostrar d'una vegada que lo que s'emporta les alabances de l'ignorància no és un mèrit particular dels imbècils de neixement i en Ricard Canals, que a copia de sacrificis i fatigas s'ha guanyat el seu geni de pintor, ha volgut donar aquesta lliçó a l'estúpidesa pública i si ha demostrat que saber fer trenta-mil vegades millor lo que fan els artistes de lo Fals, tindrà dret a imposar als retrats les visions immortals de que està dotat.

Al costat de les obres pintades, per a donar carn a la fera, s'hi destaquen aquelles en que'l seu geni s'ha pogut estendre fins a la delicadesa i amplitud de visió de que és capaç.

Els retrats de l'esposa i el fill del pintor i els del Barò de Güell i la seva esposa, el del Cònsol de Bèlgica, el de la senyora A. Pons, el del taurer Antoni Fuentes i molts altres que n'exposa, són exemples de lo que pot fer aquest pintor, glòria de Catalunya, i el posen en el primer lloc dels retratistes; i creiem que la major prova de distinció que poden donar les famílies catalanes que aspiren a distingir-se, és posseir una obra d'aquest home meravellós, amb la condició de que no li exigixin una obra tancada en els motllos de la correcció i la estultícia característiques de totes les famílies catalanes i no catalanes.

No'ns hem d'estendre en detallar els mèrits dels retrats exposats, perquè és inútil fer comprendre el mèrit als que no tenen la facultat de comprendre'l. Lo que'ns interessava era fer constar la diferència absoluta entre els retrats fets per al gust del públic i els fets per al gust de l'immortalitat.

Hem de dir també que'ls nostres grans pintors han d'agrair an en Canals el sacrifici fet i hem de felicitar també a les persones que comprenen la valua única del pintor li han dat la llibertat de pintar segons la seva inspiració, especialment el Barò de Güell, que donant un exemple de gust elevat i de distinció mai vista a Barcelona, fora de la noble família a que pertany, ha encomanat an en Canals el seu retrat i el de la seva esposa,

amb la condició de que'l pintés segons la seva manera de veure i de sentir, favor que'n Canals ha recompensat fent dos retrats immortals.

Seria hora de que la societat barcelonina, encara que només fos per a dissimular la seva estúpidesa en matèries artístiques, seguís l'exemple del Barò de Güell, que seguint el camí del seu pare ha posat la seva intel·ligència i la seva fortuna al servei de la Veritable Bellesa.

CRÒNICA DE PARÍS

LA NATIONALE ET LES ARTISTES FRANÇAIS

PAR PIERRE REVERDY

'EST une visite intéressante et curieuse, celle que l'on se doit de faire tous les ans à ces deux grands salons officiels: La Nationale et les Artistes français.

Il faut, si pourtant le terme n'est pas excessif et hors d'à propos, tout de suite dire que des deux le dernier est le plus captivant. Mais l'un et l'autre sont un spectacle de production colossale et déconcertante quantitativement. Cependant nous n'avons aucun regret de ne pouvoir énumérer ici tout au long, en détail et salle par salle, comme le font certains journaux quotidiens les œuvres exposées en si grande abondance.

Car, si la visite de ces salons nous donne une impression d'immense ardeur au travail, de bonne volonté et d'énergie ignorant la fatigue, si elle nous oblige à constater en presque tous les exposants un métier et une habileté pleins de perfidie, elle nous laisse vraiment insatisfait au point de vue de l'effort utile qui s'en dégage. Il faut bien le dire, il est nul. Et cela n'est que très normal.

Il fut toujours en art une minorité d'esprits dont le travail consiste, en grand tourment, à chercher à faire un pas dans le domaine de l'insaisissable Vérité. Et voilà ce que nous appelons l'Effort. Ceci dit sans aucune personnalité d'école ni de tendance, puisque tout mouvement d'où qu'il vienne et quelque direction qu'il prenne, à degrés différents, bien entendu, nous intéresse. Et la fondation de la Revue où paraissent ces lignes, est une des manifestations de l'existence de ces esprits inquiets de l'avenir et de la place qu'y tiendra notre présent.

L'essentiel, ne considérant pas les seules qualités talentueuses d'habileté et de facilité comme un terme mais comme un moyen utile à tirer parti de la matière qui est la valeur de chaque artiste, n'est-il pas d'apporter à tout ce qui existe déjà et en tirant parti de tout ce qui existe, quelque chose, si peu que ce soit, qui n'existait pas encore? Quelque chose qui caractérise notre époque et pour ce, reste plus tard que nous, comme témoignage devant le temps de ce que nous avons été.

A la Nationale et aux Artistes français nous ne restons guère perplexe, et notre embarras plutôt matériel se dissipe vite à mesure que les salles défilent sous nos yeux attentifs. Point n'est besoin après une patiente recherche de ne trier les précurseurs et les suiveurs. On n'y trouve que de ces derniers. C'est là la majorité des artistes de toutes les époques dont le talent consiste à profiter tant bien que mal des efforts de leurs aînés tout en méprisant et empêchant quelquefois ceux de leurs contemporains, qu'un constant besoin de création vraie oblige à chercher leur foi en pataugeant longtemps et douloureusement dans l'erreur.

Il ne s'agit donc que de chercher parmi ceux-là les talents qui savent le mieux s'accommoder des résultats établis dans le passé. Dans cet ordre d'idées quelques œuvres se signalent à notre attention:

Artistes français. — Logiquement il me vient à la plume les souvenirs des œuvres prédominant dans ce salon et ce sont les nus. Mieux vaut dire les nudités, tant ces tableaux sont précis de détails, réels, photographiques. Pas un grain qui manque à la peau du modèle, et telle femme qui aura posé pour un tableau de ce salon pourra croire en l'admirant se voir refléter dans une glace fidèle et flatteuse reproduisant totalement ses traits. L'effet produit par ces œuvres indécentes est incontestablement en dehors de toute préoccupation artistique. Regrettons-en la profusion.

Un gros succès devant un groupe de famille de M. Gabriel Ferrier. Il est réjouissant de voir là se pâmer la foule de vieilles dames à face à main, de vieux messieurs décorés et haut coiffés, qui ne trouvent point d'épithètes assez fortes pour glorifier cette perfection de mièvrerie signolée absolument insignifiante. Comme ces œuvres nous expliquent bien la mentalité regrettable des élèves que nous avons autrefois connus suivant les cours à l'école des beaux-arts où ce peintre est professeur!!!

Il vous suffira de savoir que M. Jean Diffe a mal vu, ou peut-être pas du tout, le ciel d'Espagne pour oser celui qu'il met au dessus d'un épisode de course de taureaux (*Picador blessé*).

M. Béronneau a exposé un Orphée pâlement décoratif, destiné sans doute à orner un calendrier de nouvel an.

Par des dimensions colossales M. Henri Martin impose un superbe agrandissement photographique pour carte postale en couleurs.

La perfidie de cette habileté qui fait joli et plaisant se retrouve dans toutes les œuvres, nombreuses ici, pareilles à celle de M. Caron (*Saison d'automne en Picardie*).

M. Darrazieux expose des *Lessiveuses*, où l'on discerne une certaine recherche. Avec quelques autres cette toile pourrait figurer aux Indépendants et non parmi les plus mauvaises.

Un M. Dufau se perfectionne dans les multiples manifestations de l'horrible, dans la forme et la couleur.

Devant l'immensité de certaines œuvres parmi lesquelles celle de M. Jamet on se prend à peser l'utilité du temps. Quelle générosité il a mise à perdre le sien!!

A peu près dans les mêmes dimensions le tableau de M. Zo. Nous avons la stupéfaction naïve, j'en conviens, de lire sur un cartouche au bas de cette vaste étendue de calicot pollué: «commandé par l'Etat» pour le musée Bonnat à Bayonne. Si l'Etat a totalement, comme par hasard, manqué de discernement en choisissant l'exécuteur de sa commande, il en a montré bien davantage dans la destination de l'œuvre exécutée!!

SCULPTURE. — Dès l'entrée un *Fra Angelico* de Jean Boucher où, moins que dans presque toutes les œuvres de ce salon, ressort cette habileté fatigante, qui dissimule si mal une extraordinaire faiblesse de conception; et davantage une simplicité sans prétention.

Les mêmes qualités avec des procédés bien différents se retrouvent dans l'œuvre de M. Félix Desruelles, avec plus de rusticité appropriée au sujet traité: un jeune pâtre demi nu renversé contre un roc d'où jaillit la fontaine et devant lui, dans une attitude qui rappelle certaines paysannes de Millet, une jeune fille se tient immobile et

droite. Le choix, heureux, de la matière jolie sans éclat contribue à donner à ces deux personnages qui se détachent sur un fond nu et de même pierre, une vie qui n'a rien à faire avec la réalité, et empreinte d'un réel charme.

De M. Hulin, une négresse agenouillée dont la masse aux attaches solides et l'ensemble sans grâce débile dénotent un artiste sachant tirer partie de ses dons.

Nous n'avons retenu que ces œuvres simples que nous préférons à ces compositions prétentieuses et dont tout l'effort cérébral se borne à la ridicule allégorie qui permet d'intituler *La guerre* un groupe composé d'une vieille femme, aux seins dégonflés et flasques, décharnée, debout et le bras tendu, entourée de cadavres. Spectacle unique et inutilement pénible.

La pauvreté d'effort autre que matériel s'affirme dans ce monument aux victimes de l'aviation où l'artiste n'a pas été capable d'écarter et de remplacer par une autre meilleure, l'idée qu'il a réalisée d'un homme ailé au haut d'une stèle. Une de ces idées primitives, qui peuvent se présenter à l'esprit de tout homme, ayant à exécuter pareil monument, mais qu'il fallait savoir juger insupportable et sacrifier.

Enfin trop de monuments funéraires, certains indécents et odieusement exécutés, comme celui par A. Mercié, représentant le défunt étendu, et dont la présence se supporte seulement dans les nécropoles.

Et pas moins odieux est à mes yeux le peintre qui, par exemple, traite comme sujet, intitulant son élucubration macabre: *Adieux*, les derniers moments d'un moribond.

La Nationale. — Encore moins d'honnêteté et d'effort réel nous retrouvons ici et sous cette apparence que sont la couleur et la forme moins consciencieusement observées. Par le choix des sujets et la manière, artificielle et habile, dont ils sont traités, c'est, à quelque insignifiante différence près, le même état d'esprit à constater.

Au lieu, comme les autres, d'avoir la prétention d'être les continuateurs d'on se demande quelle tradition, eux sont les adaptateurs au goût de ce public, le même qui visite le salon à côté, des efforts, intéressants quand ils se produisaient, des maîtres impressionnistes ou d'autres ultérieurs.

M. Andreu expose une «Espagnole» de haute taille et c'est le mieux que nous ayons à en dire.

M. Bertaux nous rappelle certains très mauvais futuristes et nous semble ici anachronique et égaré.

De M. C. Castelhucho un plein-air impressionniste sans aucune solidité.

M. Gaston Latouche nous étale toute une salle de mélanges grotesques, de symboles et de réalités, dans une tonalité enfiévrée.

De Boldini, des femmes élégantes d'une habileté factice sans consistance et d'une mauvaise foi énervante. Un manque de proportions qu'on le sent incapable de donner; défauts dissimulés sous des trucs apparents.

La Gandara, avec une de ces femmes debout qu'on peut imaginer, est bien loin de s'être surpassé et même égalé.

Les projets de vitraux de Desvallières ne sauraient être substitués à ceux des anciens et leur raison d'être même n'est pas pour nous bien évidente.

M. Maurice Denis encombre un mur de panneaux plats et ternes, malgré des efforts de coloris, de lignes exécrables et d'un ensemble totalement antipathique.

M. Zuloaga déjà au Musée du Luxembourg ne saurait plus rien nous faire regretter.

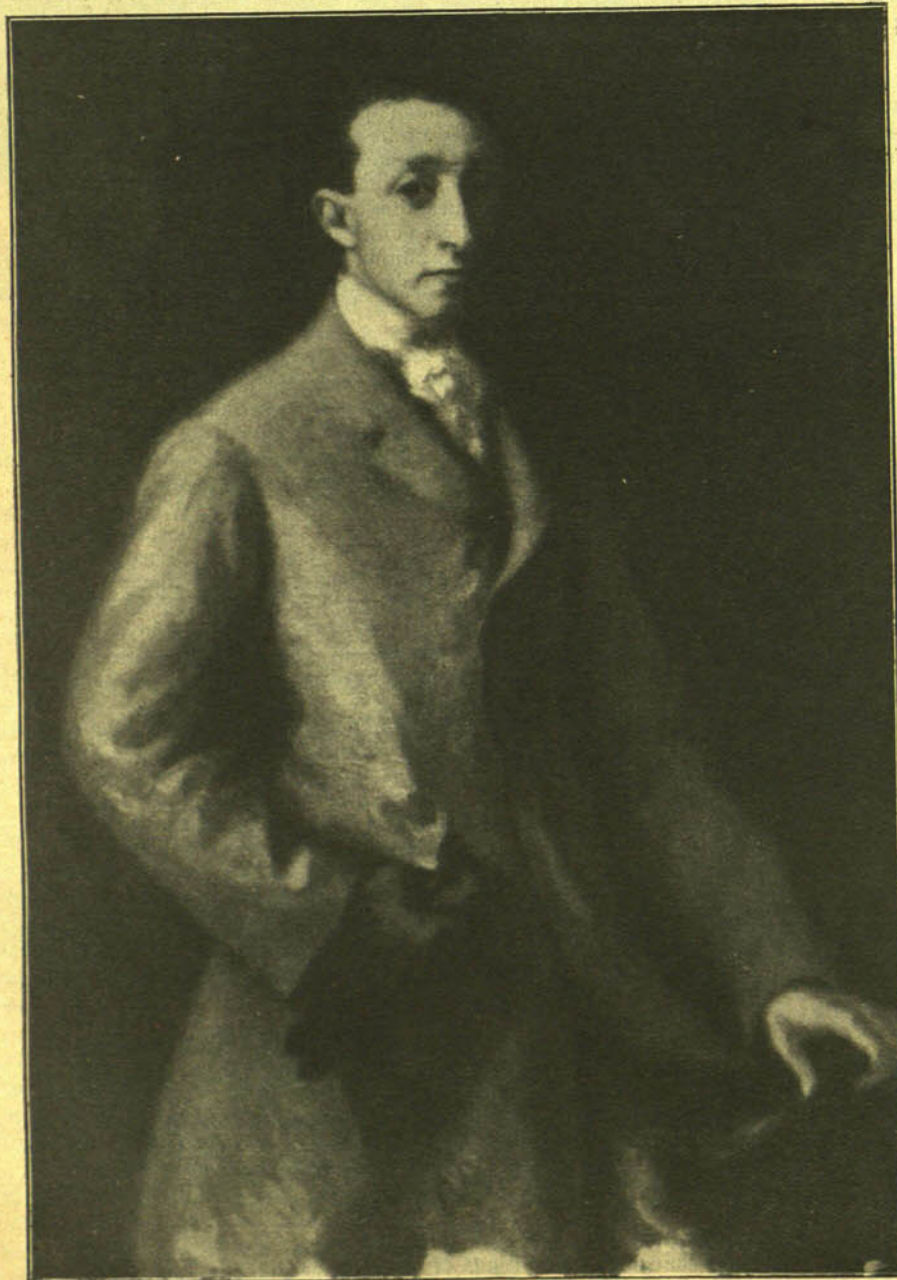
Enfin, encore qu'ils s'acquittent fort mal de cette tâche, ces artistes n'arriveront pas à nous convaincre que l'art consiste à copier ou décrire la nature. Les résultats qu'ils obtiennent en y tendant au contraire, parce qu'ils dénotent un manque de sincérité et d'honnêteté, nous affermissent dans notre idée qu'il faut recréer par la conception pour se rapprocher plus humainement d'Elle.

SCULPTURE. — Absolument nulle ici et plus triste encore à part une femme de Bartholomé, peut être la meilleure œuvre de ce salon, et qui du moins a le mérite d'être une description exacte d'un magnifique corps humain.

* * *

Littérature. — En littérature une observation générale et plus que tout autre intéressante à faire à notre époque, c'est bien, je crois, la comparaison entre, autant qu'il se peut, la production actuelle et celle du symbolisme.

Période grande, d'où la nôtre découle en ligne droite et si courte qu'en est le contact presque immédiat et sans transition apparente, et dont on s'aperçoit plus on s'en éloigne qu'elle fut un grand cycle qui gardera une importance énorme dans l'Histoire de la Littérature. Enorme importance par, surtout, l'influence qu'aura et qu'a déjà la

RETRAT DEL SENYOR BARÓ DE GÜELL, per Ricard Canals

Gabel

CATALUNYA PINTORESCA. — A rampinya-estira-cabells

production des artistes qui le firent, sur ceux qui font celui d'aujourd'hui, qu'il va falloir différencier.

En effet le symbolisme a rompu le charme dangereux et puissant du Romanticisme, opposant à la grandiloquence qui faisait l'originalité et la force de ce dernier et du même coup à la froideur des Parnassiens une sensibilité sincère sans mièvrerie ni attendrissement et parfois, par certains, un humour élevé déguisant avec pudeur une amertume puisée dans une profondeur rarement, jusqu'alors, atteinte.

Certes, cette époque, aucun Titan qui la domine de son large front; mais s'en plaindrait-on puisqu'un temps seulement, ceux-là, même aussi grands, régnent incontestablement et ternissent ensuite, contestés en tous points. Justement peut-être, puisque souvent par leur seule production énorme, et non sans valeur, au contraire certes, fut affirmée leur prédominance que le recul du temps amoindrit faisant le départ qualitatif de l'œuvre.

Mais, d'à peu près égale valeur et non surfaite, que de talents, à cette époque, se sont réalisés!

Beaucoup et des meilleurs n'ont laissé qu'une œuvre restreinte, morts trop jeunes, mais combien savoureuse et où l'on sent la profondeur que donne parfois la prématurité de la mort, à celui qu'elle a désigné pour, plus tôt que les autres, disparaître.

La figure marquante, reste celle de Mallarmé, à côté de Verlaine moins spécial; mais tous deux vécurent et qu'eurent produit Laforgue et Corbière morts à trente et vingt-sept ans, s'il leur avait été permis d'aller plus loin dans l'expérience et la force de leur personnalité déjà formidablement affirmée.

Et Rimbaud, si l'on peut s'imaginer qu'il eut pu ne pas être cet énigmatique prodige, qui après quelques chefs-d'œuvre produits de quinze à dix-huit ans oublia son génie et redevint un homme, que n'est-il pas permis de supposer qu'il nous eût laissé.

Une différence qui, malgré que tout, extérieure et matérielle compte, car elle est la conséquence du tempérament d'une époque, est celle d'entre la manière de vivre, en général, des littérateurs d'aujourd'hui et celle des poètes d'alors, et leurs costumes qu'on connaît.

Aujourd'hui, malgré, et peut-être à cause de la quantité de Revues

jeunes et d'accès facile aux jeunes talents en éclosion, plus de clans, de cénacles groupant par tendances littéraires des poètes dans le besoin de s'affirmer leurs œuvres. Et c'est cette façon peut-être qu'ils avaient qui créa l'homogénéité du symbolisme en tant que mouvement où l'unité dans toutes les œuvres de cette époque, par certains points, se retrouve.

Plus de pudeur encore se trouve en la nôtre où chacun isolément travaille, et où les groupes d'amis ne sont guère qu'un but de distraction en compagnie d'esprits agréables parce que ayant entre eux des affinités; mais souvent les questions agitées en ces groupes sont loin de littérature et d'art, encore que chaque chose ailleurs vulgaire gagne là en qualité.

Et puis, par moments seulement et rares, les choses quelles qu'elles soient y sont prises au sérieux. Et c'est, je crois, la plus forte caractéristique de notre époque, ne trop prendre au sérieux quoi que ce soit.

Les influences qui persistent le plus chez les meilleurs, les plus personnels même et les grands de nos littérateurs poètes sont bien celles de Verlaine et Laforgue, mais avec combien plus, et voilà notre appart, d'observation directe extérieure quoique moins descriptive. Et c'est un point important que cette horreur de la description, qui supprimée donne le mystère, plus directement, d'une sensibilité tout en la préservant d'un étalage dangereux dont, mais encore pas assez, tendaient à se débarrasser les symbolistes.

De Mallarmé, trop haut et enveloppé, l'influence, moins particulièrement définie, se retrouve mais plus grande elle plane sur tous et se manifeste par ce goût du confus et des généralisations qui dissimulent l'anecdote banale et haïssable et traduisent, en quelque sorte, la grande répugnance qu'inspire à tous la vulgarité d'expression.

El Crist ha afirmat com a certituts principals, la vida eterna, el temps infinit, la mentida de la mort, la necessitat i la raó d'ésser de la serenitat i del desprendiment. Ha viscut serenament, com el més gran dels artistes, desdenyant el marbre, l'argila, els colors, treballant en la carn viva. Ho afirmo altivament, feia homes vius, veraders immortals. — VICENS VAN GOGH.

EN RICARD CANALS I LA CRÍTICA

PER JOAN SACS

L'obra den Ricard Canals és de tal faisó que, amb tot i expressar-se amb la més lleal de les claretats, aquí a casa seva encara no ha estat compresa ni estimada en son just valor. Però, anant a pams, ens serà permès replicar: ¿L'obra den Canals és d'una faisó excepcional o bé és excepcional el públic a qui va destinada?

En Joan Colom, que és home desapassionat fins a la rudeza per als problemes psicològics, ha descobert en el nostre temperament nacional una tara que pot ésser un dels primers factors del nostre endarreriment. Aqueixa tara és el prurit de passar per espavilats; els catalans patim de tots els defectes del pagès, i aqueix defecte de voler passar per vius és un dels més senyalats en la psicologia de l'home bast criat entre'l femer i el terròs. Es aqueix defecte una tàcita confessió de tonteria de la que'ns cal guarir si volem retrobar la nostra personalitat nacional. No és aquí lloc oportú per a inquirir el remei que'ns cal aplicar per a extirpar aqueixa tonteria suïcida, però insinuarem un diagnòstic que'ns sembla aproximat a la veritat.

El segle d'or de la nostra niçaga s'entelà i acabà per esborrar-se per culpa de la peresa intel·lectual que a l'aubada del renaixement era tant nociu falliment com la peresa corporal. Amb l'esfondrament vingué un atuíment de la nostra raça i aqueix atuíment fou explotat pel xarlatanisme traidor i brillant dels pobles circundants. Quan ens apercebírem del nostre ridícol paper ja era tard per a reaccionar; les centúries de timidesa (covardia) i peresa mental pesaven damunt nostre com llosa de plom; com a poble degenerat sols ens quedà el recurs de desconfiar. Mentre els altres pobles actuaven de conqueridors, de legisladors, de filòsofs, de pirates, nosaltres ens limitàrem a ter de pagès qui no's vol embolicar.

Covardia i mandra; aqueixes semblen ésser les causes del nostre mal.

El pagès viu que desconfia de tot perquè no sab rès, lo mateix estripa terroços en la vinya que'n les redaccions dels periòdics; el pagès és arreu, i ai del qui no és pagès o no sab imitar-lo, perquè farà el mateix trist paper que farà el Gran Lama en l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

An aquesta hora, el prurit de viure és tant estès entre nosaltres, que'ls estrangers verdaderament vius que desitgen seguir l'explotació de la nostra terra, ja s'ens presenten com a tontos, a fi de no ferir susceptibilitats i guanyar-se immediatament les simpaties. La nostra situació és com la dels marselesos respecte als parisencs; uns vius ridícols, solament que'ls marselesos intervenen sense obstacle a casa nostra quan a mà ve.

La crítica barcelonina que, llevat escasses excepcions, és

un rebuig de totes les nostres activitats espirituals, abunda més que cap altre agrupament en pagesos. Hi hà l'home convençut de la seva incompetència, que sempre va escorregut, nedant i guardant la roba, temerós dels conflictes que un error pugui provocar; hi hà el nomenys competent, però hardit, llençant les més estupendes barbaritats amb l'aplom del convençut, donant com a propis els pensaments bons i dolents acabats de llegir, no retrocedint mai; hi hà el negat, qui ni tant sols se cuida de llegir, però que amb no menys desaprensió que l'anterior llença els seus dictats hilarants i fins s'allarga a donar consells; hi hà el qui mai dona una raó, però sí infinitat de ironies i sobrentesos que, sinó altra cosa, demostren que... vaja, que la deu saber molt llarga; hi hà el més viu de tots, aplicant la seva *sabiduria* sempre en pro de l'artista que convé tenir content i en contra de l'artista de qui cal venjar-se. Hi han moltes varietats més, apreciadíssim llegidor, ¡oh!... hi han moltes altres varietats, però ¿val la pena de detallar-les?

Si tu no ets un de

aquests homes vius, si sols ets un sincer, ja els conceixes tan bé com nos; pot-ser-i-tot t'han malmès algun òs si és que cultives alguna de les belles arts.

En ocasió de l'Exposició Canals el pagès s'ha mostrat amb tota l'ufana. Davant dels *atreuiments* de la jove pintura moderna i davant de les *procacitats* de la pintura impressionista i post-impressionista, l'enteniment de la nostra crítica semblava periclitar. L'escama del pagès fou major quan se vegé que moltes de les tendències heterodoxes devenien article de fè; la cautela, doncs, s'imposà més que mai. Enlloc de trencar-se'l cap en assimilar-se el pensament artístic del moment, el cervell gandul del nostre pagès trobà més còmode restar al aguait dels acontereiments i aplaudir o condemnar quan aquests donguessin el fall; això significa estalvi de mollera i de crèdit; l'estalvi és la primera virtut de la nostra raça. El pagès

RETRAT DE LA SENYORA DE NADAL, per Ricard Canals

deixava que totes les heretgies contra'ls conceptes consuetudinaris d'estètica, de forma, de color, de composició, etc., fessin la seva via; ja que algú d'ells havia triomfat també podia triomfar-ne un altre. ¿Quin? ¿Caratsus! a un pagès no se li pregunta això; el pagès sols sabia que lo que xocava amb el seu concepte acadèmic era art nou: indignador, repulsiu, indecent, provocador, tot lo que's vulguí, però tolerable, a precari; tolerable en quant, jutjant-lo sincerament, es corria'l perill de fer una planxa.

Heusaquí que en aqueix batibull d'innovació un dels artistes anti-acadèmics se mostra a la rústega companyia atenuant aquella modalitat que, potser no molt justa però sí molt eloqüentment, el nostre Pujols anomena «in-correcció». Heusaquí que en Canals exposa uns retrats amb dibuix clàssic i amb modelat clàssic; ¿no era, doncs, just, que'l pagès es cregués amb capacitat suficienta per a equiparar la factura clàssica den Canals amb l'acadèmica, que per a ell són una mateixa cosa? ¿No era molt natural que'l més paternal dels crítics acullís amb llàgrimes als ulls la tornada del fill pròdig, i que'l més pagès dels crítics el comparés a l'immortal Tamburini?

Però es que en Canals, ademés del classicisme de dibuix i de modelat que requereix el retrat barceloní, ens ha mostrat ara, com sempre, les qualitats de comprensió realística (vida, expressivitat, ambient), i això és lletra morta per al pagès. No és, doncs, estrany que, per altra banda, aqueixes qualitats del realisme pictòric, tan allunyades del realisme convencional après amb les primeres lletres, revoltessin, com de costum, a la dita crítica. El colorisme den Canals ha sigut titllat d'ensucrat, de perfumat i de nacarat, quan la gamma nacarada den Renoir — que és el mestre den Canals, i no en Degàs, com s'ha dit amb una fè massa cega — està en tò menor en els retrats del Faians. ¿Què dirà, doncs, la nostra crítica dels dos pastels den Chardin al Louvre, den Renoir mateix, de tots els artistes que fa cinquanta anys matisen triomfalment els grisos i els foscos amb tons purs, de tots els mestres que han resolt amb aqueix *nacarisme* la tersura de les carnacions i d'altres subtilíssims valors que'ls mateixos Goya, Lançret, Fragonard, Turner, Ticià, no pogueren resoldre amb llurs nacarismes sords? És possible, en l'any de gracia — de molta gracia — de 1914, confondre encara la pintura den Canals amb la den Masriera o den Tamburini?

Se'ns dirà que hi va molta diferencia den Goya, Lançret, etc., an en Canals, que aquells eren coloristes i que en Canals, igual que'ls Tamburini, Masriera, etc., no són més que pobres *colorainistes*. Però, si bé la Constitució ho ampara, no hi hà dret a fer aqueixes injustes comparacions, que demanen una bona orientació, quan s'ha fet un èxit a la innoble pintura d'allende l'Ebre, d'Itàlia, d'Anglaterra i d'altres procedencies, que no citarem per por d'ofendre a nombrosos i honrats contribuents. Dels seguidors den Renoir que a París triomfen, no n'hi hà cap que hagi lograt l'equilibri i la discreta elegancia de color den Canals. Des den d'Espagnat an en Faivre, això és patent, tots li són inferiors. Si el nacarisme d'aqueix l'interpreten així, ¿còm jutjarien el den Renoir «si el coneguessin»?

¡Pagesots! ¡Pagesots! ¡Funestos pagesots!

Fer comprendre és igual que establir, per medi d'un seguit lògic de raonaments, que un fet ha passat, ha devingut possible; emprò, en la magna qüestió de la divinitat, és tan impossible l'afirmar com el negar l'existència de Déu. Per aquí's veu com l'art forma part de lo sublim, ja que ell sol pot fer sentir aqueix Déu que cap paraula ni argument pot demostrar. — EMILI BERNARD.

Les belles formes consisteixen en plans drets amb rodoneses.

INGRES

RETRAT D'UN FILL DE L'AUTOR, per Ricard Canals

DE L'ESTRATEGIA I DE LA TÀCTICA CONTRA LA MALA LITERATURA

PER ALEXANDRE PLANA

V

El perill metafísic. El camp de les operacions i el camp de batalla. Possibilitat de descobrir les lleis dels moviments dramàtics, o sia el valor de l'estrategia.

Un teoritzador de la guerra digué que és defecte de molts tractadistes anar-se'n tot seguit a lo abstracte, de fer aplicació al polígon lo que deuria solament aplicar-se al cantó, o, en altres paraules: no's mouen de la metafísica en havent-hi caigut. Això ha de ser-nos bon consell a seguir, i en tot moment tindrem cura de no incórrer en defecte semblant. Nosaltres no tenim per ara el pensament de cercar les primeres causes dels fenòmens que la lluita literaria ens fa conèixer, sinó que aon anem és a trobar la manera d'influir aquests fenòmens, com aquell que camina pels sembrats i de tant en tant s'ajup per a arrencar una mala herbot. «Després de les coses naturals...» Aristòtil, amb aquestes paraules posades en grec, començà un llibre. I d'aquí que li ve el nom a aquesta ciencia de la Metafísica. Però nosaltres no som encara tan amunt que haguem depassat les coses naturals literaries, sinó que fem ara camí per a veure-les d'aprop. I és així com per a que no's digui que'l desenrotlló de la nostra teoria pateix de metafísicisme, ens en anirem de dret a un dels camps de la literatura, al del teatre, en el qual tota pura metafísica és impossible; perquè'l teatre és l'art de les coses naturals, i si a vegades no ho sembla, hauria de semblar-ho. Tant és així com ho diem, que ja, per endavant, donarem una regla de les més segures per a saber si l'enemic, o sia el mal dramaturg, és a la vora. Heus-e-la aquí: malfieu-se en el teatre de tota cosa que no sia natural, que desplaci les línies harmonioses de la vida.

En la guerra fan els estratèges la distinció entre'l camp d'operacions i el camp de batalla. El primer és aquella extensió dins de la qual, en qualsevol dels seus punts, pot haver-hi el camp de batalla. És com si diguéssim l'enllosat i la rajola. El camp d'operacions ja'l tenim: el teatre. Tots sabem lo que és el teatre. Pot ésser una sala amb arcòva, com en moltes de les nostres Societats recreatives o polítiques, o bé un espai obert que prenem a la natura, pensant-nos que ens l'ofereix; pot ésser la runa d'un circ, o l'edifici per a tal fi construït al mig o a la perifèria de la ciutat. Això és l'esquelet del teatre. La empresa n'és la pell i els actors en són les entranyes. Però l'esperit, el buf vital del teatre, és en l'ànima dels dramaturgs, sense la qual les entranyes se conseguen, la pell se panseix i sols queden els ossos per a variades utilitzacions: magatzems, sales de ball o, més sovint, cinemàtògrafs. En les lluites més considerables, se comprèn un gènere teatral senyalat: el melodrama, la tragedia, el sainet, el monòleg, la pantomima. S'ataca la costum de fer morir persones en escena o s'elogien els avantatges del riure. El camp de batalla sol ésser un obra de l'autor A de l'autor B, o totes les obres conegudes de qualsevol dels dos. A vegades, la lluita se limita a un espai més reduït: a un acte, a un diàleg, a una frase, a un *mutis*, a una senzilla acotació. Es d'esmentar com la lluita que comença a vegades sobre l'extensió de l'obra total d'un període literari, s'acaba en la sintaxi del saineter més íntim; i, a la inversa: se pot començar discutint la puntuació d'un d'aquests comediògrafs que no més han escrit una pessa en tota la seva vida i arribar a negar el valor de la producció dramàtica de Castella o de Rússia. Perquè en el teatre, com en tot, se sab com se comença i no se sab com acaba.

En la literatura dramàtica creuen molts que tot és indeterminat, incert, variable; que l'èxit està sotmès a les més rares circumstàncies i que mai se pot dir l'efecte possible d'una causa coneguda. I si en la guerra hi han estratèges que diuen que'ls càlculs han de fer-se sempre a *variabili*, és a dir, sense assegurar res, sense intentar fixar-los per elements constants, amb més motiu creuen molts teoritzadors i pràctics de la dramàtica que res pot dir-se per endavant, que s'han d'esperar els efectes per a judicar de les obres i dels seus autors.

Però com donar per bona tal opinió fóra-lo mateix que tirar-nos terra als ulls, o, pitjor encara, negar indirectament lo que hem dit d'una manera directa, nosaltres hem de fer constar que en el camp d'operacions del teatre, i en la ciència de la lluita literària que'l té per fonament, hi han punts fixos o que's mouen molt poc, que hi han elements constants, i que una mena de repetició semblant a un ritme s'hi dona, deixant-nos afirmar la possibilitat d'una previsió metòdica d'efectes regulars.

Si els efectes no's poguessin preveure en la dramàtica, o en qualsevol altre camp de la literatura, l'estratègia fóra un joc inútil, com el fer la rateta o el córrer a peu coix. I ho fóra, perquè si no sapiguéssim lo que pot venir d'un fet conegut o d'una causa determinada, no podríem senyalar cap moviment. El que no sab envers on cau el poble, el carrer o la casa on vol anar, caminarà i caminarà, donarà voltes i més voltes i se li farà fosc amb les cames cansades i sense trobar lo que volia, si l'etzar no l'ajuda. Cal orientar-se. L'home no té la sort, com els coloms i altres bestioles, de tenir el sentit de l'orientació ademés dels altres cinc que tots ens fan servei d'una manera més o menys remarcable. Però si se sab on són el nord, el migdia, l'ixent i el ponent, ja se té molt guanyat. Si un hom coneix, a més a més, la geografia de la dramàtica, millor que millor. Els mapes i els compassos són les armes de l'estratègia. Conegut l'espai, ja és més fàcil aprendre els moviments que poden fer-s'hi. L'estratègia estudia els moviments que poden donar la victòria. En la literatura, i més que en cap en la dramàtica, conèixer els moviments és posseir la meitat de la ciència. Perquè, ja ho hem dit, en el teatre el moviment és essencial, sia el moviment de les idees, el de les paraules o els dels cossos dels actors. Els moviments en el teatre solen obeir a regles, i aquestes regles poden arribar a ésser conegudes a força d'experiència. Prou que ho veurem si el temps i l'espai no'ns manquen.

AVÍS ALS NOSTRES LLEGIDORS

Totes les fotografies que van insertades en el present número de REVISTA NOVA, han sigut impressionades pel intel·ligentíssim col·laborador fotogràfic l'Adolf Mas, quin nom havíem oblidat de posar al peu de cada una de les presents reproduccions de l'exposició Canals.

La principal falta de certa gent cultivada és la de dirigir-ho tot vers una idea i res, en canvi, o quasi bé res, vers un objecte.

J. W. GOETHE

LLIBRES REBUTS

PER CATALUNYA. — Articles pel Dr. D. Domingo Martí i Julià, publicats per l'Associació Catalanista de Gràcia

Una de les activitats den Martí i Julià al servei del seu admirable afany de contribuir al triomf definitiu de Catalunya, és el seu treball literari. Gran coneixedor de la nostra llengua se'n serveix amb una facilitat digna de la passió que l'inspira. El llibre editat ara per l'Associació Catalanista de Gràcia, és un aplec dels articles publicats en diferents periòdics des de l'any 1899 del segle passat, fins a l'any 13.

No cal dir que'n cada un d'aquests articles hi batega l'amor pur i desinteressat que'l doctor Martí sent per la patria, i l'odi encès contra els que per medis directes o indirectes s'oposen a la consecució total de les aspiracions catalanes, ensems que un amor elevat a la llibertat i perfecció humanes refresca el foc terrible que respiren les paraules del nostre gran apòstol.

El doctor Martí és d'aquells homes excepcionals que tenen el valor cívic de sostenir l'idea primordial de la seva vida, quan les corrents del dia, de la moda, de l'oportunitat i dels naturals egoïsmes n'aparta a tot un poble i ni les contrarietats, ni la befa, ni'l despreci ni l'oblit, conseqüeixen remoure el fons de la seva sinceritat.

No hem de dir que des de'l punt de vista patriòtic, el llibre den Martí i Julià, és d'una transcendència indubtable: des de'l punt de vista literari, que és des de aon també el considerem nosaltres, és digne de grans alabances i pot figurar com un model i un monument de literatura patriòtica i com una deïu de llengua catalana pura, forta i natural.

I VOLUM DEL FOLK-LORE BALEAR, que conté les Rondaies de Mallorca recollides i anotades per l'Andreu Ferrer Guinart

Diu l'autor en aquest primer volum, que és el primer d'una *col·lecció que serà publicada, si Déu vol i el públic nos ajuda, en volums de contingut, forma, tamany i preu variats, sortint-ne al manco, un cada any.*

Desitjariem de tot cor que'l públic ajudés, perquè l'obra que s'ha emprès el senyor Andreu Ferrer, és mereixedora de tots els favors i de totes les alabances.

Per a dar una idea de lo molt agradable que és aquesta col·lecció de Rondaies que com diu l'autor contenen la saviesa popular, direm que estan escrites en mallorquí del més pur, amb un gust i una gràcia dignes d'aquesta xamosa varietat del català que's parla a les illes afortunades.

El tresor que recull el senyor Ferrer, no és sols de contingut, sinó de forma, perquè les diccions i les paraules amb que relata les fantasies populars, formen un tresor que val més que l'or i la plata.

El nostre llenguatge venint d'aquelles illes, amb tota la frescor i puresa que allí conserva, ens torna la vida, no solament com a catalans que som, sinó com a enamorats de les gràcies artístiques.

Recomanem a tots els devots de la nostra llengua que encoratgin tant com puguin la publicació del *Folk-lore balear*, perquè serà un dels monuments més suaus, tendres i pregonos de la llengua catalana.

El senyor Andreu Ferrer, fa una obra que posarà'l seu nom al costat dels més grans artistes d'aquesta llengua, no sols pel seu talent i el seu gust, sinó perquè ha tingut la sort de néixer allí on el català té una gràcia que en cap més llengua del món se trobaria. A Mallorca hi hà la llengua més graciosa de la terra.

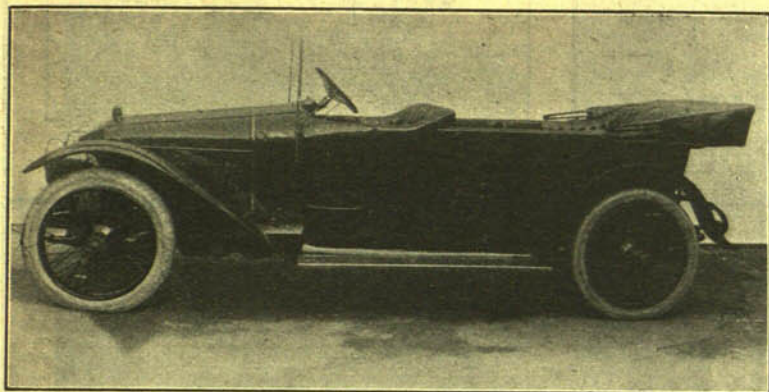
Societat Anònima LA NEOTIPIA : Rambla de Catalunya, 116, Telèfon 7908 : BARCELONA

— Té'l batxillerat i quatre llengües, tan petit.
— ¡Jesús-Maria-Josep! I ¿per què, doncs, no li fan donar una mirada pel metge?

CARROGERIES DE LUXE PER AUTOMÒBILS

CASA FUNDADA EN 1900

Torpill de D. Juli Marial. — Construcció de J. ROQUETA

J. ROQUETA SEPÚLVEDA, 148 TELÈFON 503
BARCELONA

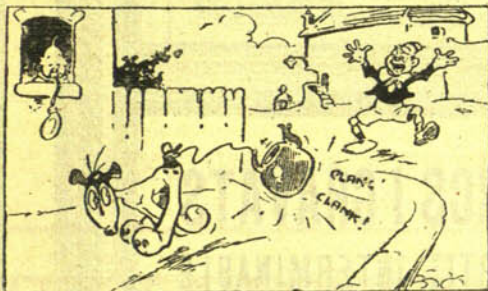
Vda. de E. Texidor

Material completo para
Arquitectura... Dibujo...
Pintura... Decoración etc...

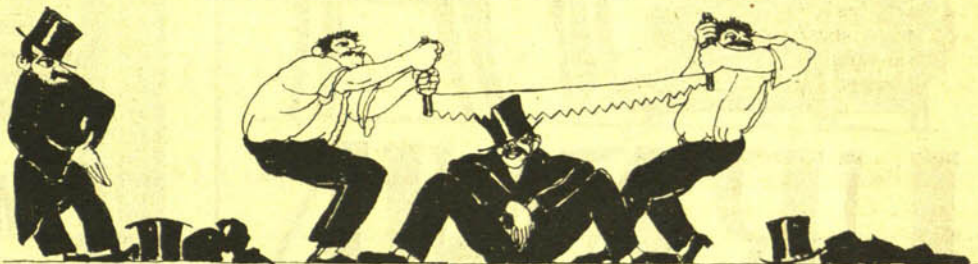

Donda de Sn. Pedro 16.
BARCELONA

Teléfono
..... 1289.

HISTORIETA MUDA. — II.

— ¡Ho veu, home de Déu! ¡S'havés comprat aquest barret a casa d'un sombreroer que està a punt d'anunciar-se aquí, no li hauria passat això!

INSTALACIONS GENERALS D'ELECTRICITAT
MAQUINARIA ASCENSORS CALEFACCIÓ
SALVADOR FERRER
OFICINES: CLARIS 34 ENTR. DRETA
TALLERS I MAGATZEMS: BAIXOS DRETA
TELEF. 482

QUALITAT ROVIRALTA

El meu amic Juli té relacions amb una noia jove i bonica, però bastant lleugera, filla de casa bona.

Un dia el pare de la noia se'n entera i me'n envia al xicot una carta de les més enèrgiques

El xicot va contestar amb un altra carta que començava així:

«Molt senyor meu: He rebut la seva circular del 11 de l'actual...»

(Lustige Blätter, Berlin)

LA NEOTIPIA

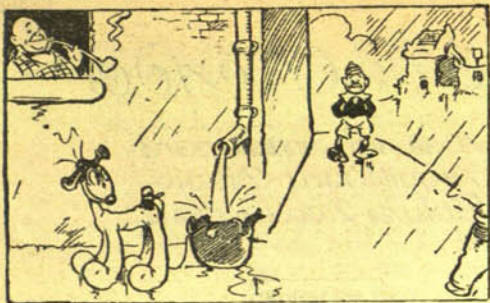

IMPRESSIONS
ARTISTIQUES
LLIBRES
FASCICLES
REVISTES
PERIODICS
INVITACIONS
PROGRAMES
CATALEGS, &

Telèfon 7908

Rambla de Catalunya, 116

OBRADOR DE DAURATS I DECORACIÓ ANTIGA I MODERNA
Imitacions a bronze, marbre, marfil i alabastre
Especialitat en restauració d'antiguitats
A. LLUCH I J. OLIVA
Mallorca, 286, baixos
(entre Llúria i Bruch)
BARCELONA

HISTORIETA MUDA. — III.

HISTORIETA MUDA. — IV.

(Illustrated Chips, Londres)

URANIA

ÉS LA MILLOR

Ningú ho ha dubtat mai d'ençà que'l món és món

REPRESENTANT

JOAN ROVIRA

Corts, 619 (tocant al Passeig de Gràcia). - Telèfon 3773

P. REIG I FILL
CONSTRUCTORS DE MOBLES
CASA FUNDADA EN 1852

PROVEIDORS DE LA REIAL CASA

DESPATX
EXPOSICIO I VENDA
R de Calalunya 23

TALLERS
UNIVERSITAT 21
BARCELONA

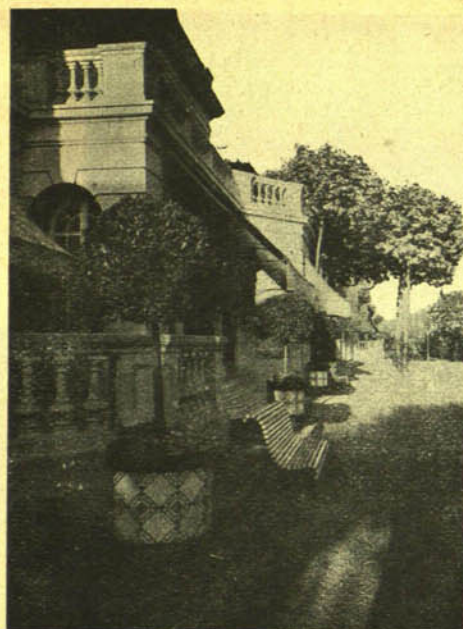
MARCS I GRAVATS
ASSORTIT INTERMINABLE

LA PINACOTECA

Corts Catalanes, 644. - BARCELONA

NINGÚ POT DECORAR AMB
GUST LES SEVES PARETS
SENSE VISITAR AQUESTA CASA

FAIANS CATALÀ

Corts Catalanes, 615

VAIXELLES * CERÀMICA PER ADORNAR JARDINS * CRISTALLERIA

DOS LEONES

VENDES A L'ENGROS
A TOTES LES REGIONS

RAMBLA DE CATALUNYA 22

VENDES
A LA MENUDA

RETRAT DE LA SENYORA BARONESA DE GÜELL, per Ricard Canals